

ELŐFIZETÉSI ÁRA

EGÉSZ ÉVRE
FÉLÉVRE12.— K.
6.— K.NEGYED ÉVRE
EGYES SZÁM3.— K.
—,60 K.

FŐSZERKESZTŐ

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, IV (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
TELEFON 108—00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Az arany kohászatának újabb fejlődése.

Irtta: Altnéder Ferenc kohómérnök, Nagybánya.

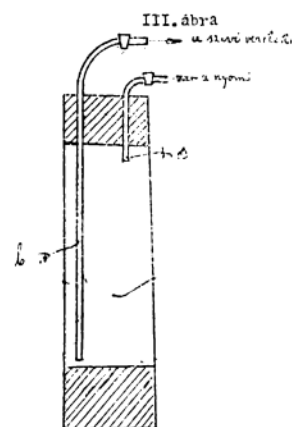
II.

1904—5 évek fordulópontot jelentenek a cyanid-lugzás terén, ez időben esik ugyanis az első modern szűrőkészüléknek a Moore szűrőnek sikeres bevezetése.

A darás készletektől elválasztott nehezen szűrhető iszapok földolgozásánál már azelőtt is használt szűrőszájtoknak egy nagy hátrányuk van s ez az, hogy üzemük drága. E szűrő szájtokat ugyanis, ha kamaráik kilugzott ércel megteltek szét kellett nyitni s az egyes kamarákból a bennük levő porácsákat külön-külön ki kellett venni s csak ezután lehetett a szűrőszájtokat újból összerakni s egy új tétel szűréséhez fogni. Gazdag anyagok földolgozásánál e körülmény nem okozott bajt s nem volt utjában annak, hogy Ausztráliában az aranyércet szűrőszájtolással általános használatba ne jöjjön, ott azonban, hol magas munkabérek mellett szegény érceket kellett földolgozni olcsóbb üzemű szűrőkészülékre volt szükség.

Sok sikertelen próbálgatás után az első modern szűrőkészüléket egy Moore nevű amerikai kohász találta föl s próbálta ki a Mercur bányánál az Egyesült Államokban. Moore vacuumszűrője lényegében éppen megfordítottja a régi szűrőszájtoknak. A Moore szűrőkészüléke több egymással összeköttetésben álló szűrőkeretből áll, melyek egy daru segítségével az aranytartalmú iszappal telt kádból egy másik cyanidiumot, vagy pedig mosóvizet tartalmazó kádba helyezhetők. Az egyes szűrőkeretek a szűrőszájtok üres rájáinak felelnek meg. Ha a szűrőszájtonak egy üres rájáját vászonnal vonjuk be, a szűrőkeretben zárt teret (a) kapunk. Ha már most ebbe a vászonnal bevont szűrőkeretbe egy csövet (b) dugunk be, a

szűrőkeretbe iszapos folyadékkal töltött edénybe merítjük s a szűrőkeretbe dugott csövet légszivattyúval kötjük össze, akkor a vákuum hatása, illetve a külső légköri nyomás folytán a szűrőkeret belseje tiszta folyadékkal telik meg s e folyadékot a légszivattyú eltávolítja, a szűrőkeret külső oldalára pedig iszapréteg fog ráakadni. A légszivattyú által a szűrőke-

Moore f. szűr.

retbe behuzott s onnan kiszivattyúzott folyadék eleinte zavaros lesz, rövid idő múlva azonban, a mikor a szűrőváson likacsai iszappal teltek meg, egész tisztán fog a szűrőkereten a folyadék áthatolni. A szűrés elején gyorsan fog menni, a mint azonban a szűrőváson külső oldalára lerakodott iszapréteg vastagodik, mindig lassabban és lassabban megy a szűrés míg végre olyan vastag iszapréteg nem tapad a szűrővásonhoz, hogy a további szűrés már nem lesz többé gazdaságos. Ha most a szűrőkeretbe a zavaros folyadékból kiemeljük s mosóvizbe mártván, a szűrés folytatjuk, a szűrőn levő iszapréteget a benne levő oldatokról kimoshatjuk. Ha már most a szűrőkeretbe a mosóvizből kiemeljük és a helyett, hogy

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azé'ött August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

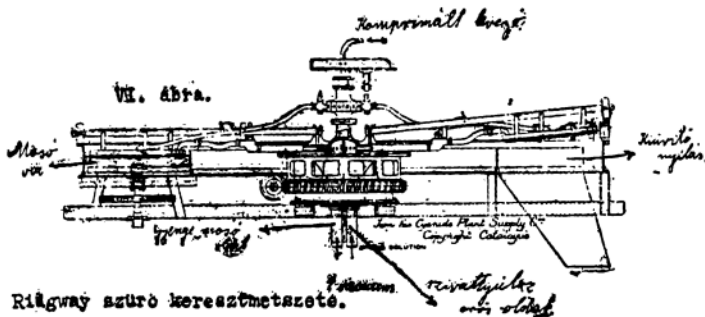
tovább is szivatnánk, a (c) csövön keresztül levegőt, vagy vizet nyomtatunk bele, akkor a szűrőkeretre tapadó iszap a szűrőről leválik s a szűrőkeret ismét használatra kész.

Nagy üzembe a Moore szűrőjének keretei hajlítva s belső oldalán lyukasított vascsőből készülnek s kőstük levő hézag kókuszgyékénnyel van kitöltve, hogy a légnyomás a két oldalán levő vásznat össze ne nyomja.

A Moore szűrőkészülékjének első szereplése mondhatni csúfos kudarcral végződött, a „kísérlet“ a „Mercur“ aranybányatársaságnak több mint 59000 dollárjába, kerekén 300000 koronájába került, mint a társaság igazgatói 1904. év első feléről szóló jelentésükben közlik. A Moore szűrő elvének helyességét a Mercur bánya igazgatói is elismerik, a baj a részletek megoldásánál, illetve meg nem oldásánál lépett föl. A „Mercur“ bányatársaság által fizetett tandíj azonban nem vészett el (legalább az embe-riségre nézve nem) mert rövid idő múlva jól sikerrel alkalmazzák e készüléket az Egyesült Államok több nagy zúzójában.

A Moore szűrőjének emelgetésével járó nehézségeket kikerülendő egy Cassel nevű amerikai kohász megpróbálta a szűrő emelgetése helyett a folyadékokat bocsátani ki és be a szűrőkádakba. A Cassel eljárását egy Butters nevű amerikai tökéletesítette s az új típusu szűrőkészülék Cassel-Butters vagy röviden Butters név alatt lett ismeretessé és elterjedté.

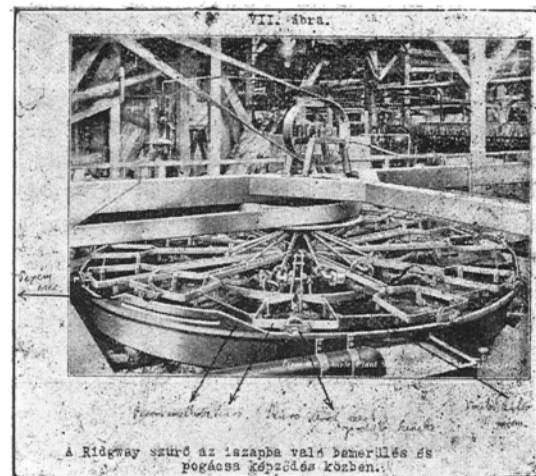
A Crush szűrőkészüléke lényegében véve azonos a Moore szűrőkészülékével, e készüléknél a szűrőramák szintén vascsövekből állanak, a vascsövek és a szűrővásznon által bezárt teret azonban e készüléknél nem kókuszgyékénnyel, hanem hullámlémezzel töltik ki s ezáltal azt érik el, hogy a szűrőre tapadó iszapréteg azonnal lehullik, mi-helyt a vacuumot megszüntetik. E körülmény a szűrőre tapadó iszapréteg kimosásánál bir fontossággal. A Crush szűrőjét úgy a Moore által javasolt kivételben vagyis a kádakból való ki és betevésre készítik, mint a Cassel-Butters típusu kivételben, vagyis nemcsak úgy, hogy a szűrőkészüléket emelgetik, hanem úgy is, hogy a szürendő folyadékot és a kimosásnál használt oldatokat szivattyuzzák ki a szűrőládából, illetve bocsátják be oda. A Crush szűrőkészülékje leginkább Newzeelandban van használatban s egy napi 5 tonna iszap szűrésére szolgáló berendezés a szerzőnek vezetése alatt álló nagybányai kísérleti lúgzómu-ben is látható.

A Riggway szűrő keresztmetszete.

Habár az ismertetett szűrőkészülékek kezelése alacsony üzemi költségekkel jár s e tekintetben nem emelhető ellene kifogás, egy kívánni való mégis megmarad s ez az, hogy a munka ered-

ményét lehetőleg függetlenítsük a munkás ügyességétől és jóakaratótól. Fenti cél legelőnyösebben automatikus készülékek használata által érhető el. A szűrőkészülékek közül a legelőször a Riggway szűrőkészüléke jött alkalmazásba. A Riggway szűrő egy gyűrűalakú edényből áll, melyben többkevesebb szűrőlevél forog egy függőleges tengely körül, a gyűrűalakú tartókád függőleges választó-fal segítségével három részre van osztva. Az első rész a megszürendő iszapos folyadékkal van tele, a második rész mosóvízzel % és esetleg ciankaliumoldattal %, a harmadik rész a kilugzott és kimosott iszapnak eltávolítására szolgál. A szűrőkeret lapos öntöttvaslemezről áll s alsó része hullámosan van öntve. Minden egyes szűrőlevél vászonnal van bevonva s egy cső és szelep által a légszivattyúval, illetve a comprimált légvezetékekkel áll összeköttetésben. Az egyes szűrőlevelek megfelelő vezetékek segítségével úgy vannak a szűrőkádba bebocsátva, hogy csakis alsó oldaluk ér be az iszappal telt folyadékba. A mint a szűrőlevelek a szűrőkádnak iszappal telt részébe érnek, egy szelep segítségével a vacuum-szivattyúval kerülnek összeköttetésbe s megkezdik működésüket. A hajtószerkezet a szűrőleveleket folytonosan viszi tova a szűrőkádnak mosóvízzel töltött része felé. A szűrőkádnak függőleges választófal felé közeledve, a szűrőlevél a vezető külső perem emelkedése folytán kiemelkedik az iszapos folyadékból s a választófalon túl a mosóvízbe merül. Amikor a hajtószerkezet a szűrőlevelet a mosóvízből is keresztülviszi s onnan kiemelte, akkor azt egy szelep segítségével a vacuum-vezeték helyett a süritett levegő-vezetékekkel hozza összeköttetésbe s a süritett levegő a kimosott iszapot lefújja a szűrőlevelekről, melyek most ismét az iszappal telt szűrőláda részébe jutnak s a szűrés tovább folyik. Szóban levő szűrő a mellékelt ábrákban, illetve fényképben van bemutatva.

A Riggway szűrőt először a Great Boulder Proprietary bánya Ausztráliában használta szűrő sajtók helyett s míg a szűrő sajtóknál a szűrés költsége 1 tonna ércére számítva 1 korona 60 fillért tett ki, addig a Riggway szűrőnél 1 tonna ércére mindössze 40 fillér szűrés költsége esett. Használatban van még e szűrő Mexicóban és Franciaországban.

Folytatjuk.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter *Pityik György* tisztelet a nagybányai m. kir. bányakapitányságnál jelen állomáshelyén való meghagyás mellett a IX. fizetési osztályba főtitkár, *Steupel Samu* segédtitkár a roznyói m. kir. bányabizottságnál, *Gurszky János* segédtitkár a nagybányai m. kir. bányakapitányságnál, *Bradna Ötön* segédtitkár a zágrábi kir. bányakapitányságnál, *Holyák Antal* segédtitkár a beszercebányai m. kir. bányakapitányságnál és *Eruszt Adolf* segédtitkár a budapesti m. kir. bányakapitányságnál jelen állomás helyükön való meghagyás mellett a X. fizetési osztályba tisztekké kinevezte.

A m. kir. pénzügyminiszter *Plank Sándor* kezelőtisztelt a kőrmöcbányai m. kir. pénzverő hivatalnál és *Orsedgh Arthur* kezelő tisztet a hodrushányai m. kir. bányahivatalnál jelen állomáshelyükön való meghagyás mellett a IX. fizetési osztályba kezelési vezetőkké kinevezte.

A m. kir. pénzügyminiszter *Koller Kálmán* okleveles gépészmérnököt a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű tanársegéddé a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolához kinevezte.

A m. kir. pénzügyminiszter a fém- és sóbányászathoz és a fémkoháshoz alkalmazott orvosok létszámában dr. *Györi Géza* vihyei és dr. *Wagner József* nagybányai bányorvost, jelen állomáshelyén való meghagyás mellett, a IX. fizetési osztályba főorvossá, dr. *Várady László* királymezői m. kir. kincstári erdészeti orvost pedig a X. fizetési osztályba bányorvossá a rónaszéki m. kir. sóbányahivatalhoz kinevezte.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Zemplén Géza* selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolai adjunktusnak a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karán a „szénhidrátok, fehérjék és enzimek kémiaja“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ezen minőségében megerősítette.

Urikány—Zsilvölgyi magyar köszénbánya r. t. Mint már jelentettük, ezen társaság — a legutóbbi közgyűlésében hozott határozathoz képest — jelenleg forgalomban levő 80 korona n. é. részvényeit 200 korona n. é. részvényekre cseréli ki és alaptőkéjét 35,000 darab 200 kor. n. é. új részvény kibocsátása által 9 000 000 koronáról 16 000 000 koronára emeli fel. *I. kicserélési művelet.* A kicserélés eszközlése céljából a régi részvények f. é. július 29-étől kezdve a Magyar Általános Hitelbank budapesti központjánál vagy annak budapesti vagy vidéki fiókjainál nyújtandók be, ahol minden 5 darab 80 korona n. é. régi részvény ellenében két darab egyenként 200 korona n. é. új részvény fog kiadatni. *II. Elővételi jog gyakorlása.* Az újonnan kibocsátott 35,000 részvényből a régi részvények birtokosainak 9,000 darabra elővételi jog biztosított olyképen, hogy minden 12 1/2 darab régi 80 koronás, illetve minden 5 darab csere után nyert 200 koronás részvény birtoka egy új részvénynek a kibocsátási árfolyamon való átvételére jogosít. Az új részvények 1912. január 1-től kezdve osztalékjogosultak. Az új részvények kibocsátási ára darabonként 350 frank, amely összeg f. é. január 1-től a befizetés napjáig számított 5% kamatjával együtt az átvételi bejelentéssel egyidejűleg befizetendő. Az elővételi jog gyakorlása céljából a régi részvények 1912. július 29-től augusztus 10-ig bezárólag a Magyar Általános Hitelbanknál vagy annak fiókjainál nyújtandók be.

Cementkivitellünk Szkutariában. Májusban 2.482 q cementet importáltak Magyarországból és Ausztriából, amiből Magyarországra 20 q esik. Spekulatív célokból annyi cementet vásároltak össze Szkutariában, hogy a piacon a nagy készlet nyoman erős árcsökkenés állott be; most a cement ára a vásárlási ár alatt van.

Változások a bányahivatalban. A petrózsényi bányahivatal főnöke, *Baumerth Károly* főbányatanácsos nyugdíjba megy és tekintettel egyre súlyosbó fűlhajára, szabadságolása már legközelebb megtörténik. Helyettese és utódja *Kosztelán József* főfelügyelő lesz.

Németalföld ipari viszonyai 1911-ben. Ezen országnak ásványokban és ércekben való esekély termelőképessége folytán a németalföldi ipar csak lassan fejlődik. Igaz, hogy Hollandia déli részében — nevezetesen Limburg ker. letében — van néhány állami és magánszék bánya, amelyek a lefolyt évben több mint egy millió tonna szenet szállítottak, azonban ez a szén a jelentékenyebb fogyasztási [központhoz, a kedvező vízi szállítás hiányában, versenyképes árak mellett nem szállítható. A szenet nagy mennyiségekben hozatják a külföldről. A legtöbbet, közel 9 millió tonnát Németország szállított, Anglia 2 és Belgium 330,000 tonnát.

A Magyar rézhengerművek részvénytársaság augusztus hó 8-án tartja VII. rendes közgyűlését a következő napirenddel: Igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről. A lefolyt üzlet mérlegének, egy nyereség- és veszteségszámlájának, valamint a felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése és az iránti határozathozatal. Igazgatóság indítványa a nyereség felosztása tárgyában. Határozathozatal az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak adandó felmentvény tárgyában. A felügyelőbizottsági tagok megválasztása 2 évre. Esetleges indítványok.

A Lapp Henrik-féle mélyfúrások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársasága július hó 29-én délután tartja IV-ik rendes közgyűlését a következő napirenddel: Az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság jelentése. A mérleg megállapítása, valamint a nyereség- és veszteségszámla előterjesztése. Az igazgatóság és felügyelőbizottságnak adandó felmentvény megadása iránti határozathozatal. Választás az igazgatóságba. *Vagyron:* Épületek, mélyfúrási gépek, szerszámok, gyári gépek és berendezések 572,205... kor. Anyagkészlet 11,008 92 kor. Óvadékok 14,908 06 kor. Pénztárszámla 317 47 kor. Adóok 110,554 24 kor. Összesen 703,993 69 k *Telér:* Részvénytőke 250,000 — kor. Értékesítési számla 161,581 35 kor. Hitelezők 272,659 98 kor. Átmenő tételek 24,706 37 kor. Összesen 703,993 69 korona. *Tartozik:* Egyenlítőhözatal 172,675 89 kor. Üzemköltségek 176,726 39 kor. Értékesítési számla 27,204 37 kor. Összesen 376,606 65 k *Követel:* Fúrási és gyártási számla 120,128 37 kor. Részvénytőke leszállítása 250,000 — kor. Különléle bevételek 6478 46 kor. Összesen 376,606 65 kor.

Halálozás. Lázár János, a ki kereszt-hegyi bányában súlyos égési sebeket szenvedett, a kórházban meghalt. Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

Új részvénytársaság. Rakaszi Trachthánya R.-T. címen új kereskedelmi vállalat alakult 100,000 korona alaptőkével, amire 500 drb 200 koronás névértékű részvényt bocsátottak ki. A társaság székhelye *Huszt*, igazgatósága *Krausz Béla*, *Wertheimer Mór* és *Seellreund Mór*.

Még egyszer a vasbeton-aknákról. Hogy a vasbeton-rendszerben épült aknák jók-e, vagy nem jók, eldöntik majd a szakemberek, sőt még ennél is biztosabban az idő, Erről hát kár volna most

polémiákba elegyedni, illetőleg folytatni az eddigieket. Nem is térnénk ki rá, ha érdekelt oldalról nem kaptunk volna egy reflexiót, amelyről ismert pártatlanságunknál fogva emlékszünk csak meg. — Ebből vesszük tudomásul, hogy az állami szénbányák hatalmas munkálatait Wünsch Rezső szakvéleménye alapján adták ki. Wünsch Rezső pedig budapesti mérnök. Előzőleg vele együtt Németországban is jártak tanulmányozni az általa ott épített aknát. Ez nagyon megnyugtató. Még megnyugtatóbb az, hogy Wünsch szakvéleménye alapján a Wünsch és Tsa cég kapja a megbízást egy másfél milliós munkára. Wünsch Róbert, az öreg Wünsch, aki most is csődben van és beismerjük töveztünk, mikor azt mondjuk, hogy csődben „csak volt“, egyóriségére nézve tudomásunk szerint igen jóavaló ember. És csak azért, mivel mindenki az ő vállalkozásának, hogy ne mondjuk az ő vállalkozása egyenes folytatásának gondolja a mai Wünsch és Tsa beszerzebányai céget, mely fenti bányamunkákat annyi viszontagság után, mégis csak „megkapta“, hát álljon itt egy igen szavahihető helyről hozzánk érkezett levél, mely élénken illusztrálja, mennyire igazunk van, amikor ma is a pénzügyi kormány leghathatósabb figyelmét irányítjuk arra, szerezzon ha még ezt teheti — erős materiális garantiákat a munkákra nézve Wünschéktől:

Igen tisztelt szerkesztőség!

Wünsch Róbert vállalkozó szerződéses alapon Kassa város közcsatornázását végezte, ezt is csak egy részében.

A munkálatok közül igen sok volt a kifogásolt hiány és mulasztás.

A szerződésben fikszirozott munkaprogramot be nem tartotta (!) s teljesen önkényesen járt el.

A burkolatdöngöléseket nem végeztette, bár ki volt kötve. A belső vakolást sem teljesítette a szerződéses módon. A főgyűjtők cuvettejét sem vakoltatta, a házi bekötéseket nem eszközölte, a földet el nem fuvaroztatta, aknafödeleket nem szállított, a gépház építését beszüntette s az utcaburkolatokat sem állította helyre a szerződés előirta módon.

Ezek voltak a városi műszaki tanácsos (!) főbb kifogásai Wünsch-el szemben.*

A várost persze zavarba hozta a non putarem eset, a munkát folytatni heteken át „nem merete“ (!) s végül is előzetes bírói szemlét kért, hogy érdekeit a továbbiak folyamán megvédhesse. A munkát azután más vállalkozó fejezte be.

Kiváló tiszteletem kifejezésével

Z. I.

*Tehát hivatalosan megállapított adatok ezek. Csak aztán ne utólagosan okozzon lejtűlést a bányakincstárban a Wünschékkal kötött szerződés. (Szerk.)

Magyar kaolin. Kevesek előtt lesz ismeretes, hogy Kassa határában, a Tihany nevű falu közelében, ha nem is gazdag de felett értékes porcellánfölderek húzódnak végig. A földek Tihany község tulajdonát képezik, de a bányászat jogát most 20—25 éve Albrecht főherceg vásárolta meg, erről örökösére Frigyes főhercegre szállt, kinek központi igazgatósága évi 200 mm kaolint bányászat és azt tescheni vasgyárába küldeti. Az érdeklődő körök figyelmét e dologra felhívjuk, mert nincs kizárva, hogy Kassa e mesgyén hivatva van előbb-utóbb a porcellángyártással is foglalkozni.

Magyar bányavállalkozás Ausztriában. Egy pénzcsoporth, melynek élén egy Weiss I. nevű magyar vállalkozó áll, közszertartalmu területeket vásárolt meg az osztrák és bajor határ közelében. A vállalkozásban részt vesz két prágai vállalkozó is.

Szén és vas Magyarországon. Dr Offergeld Vilmos fenti címen érdekes tájékoztatót közöl a német szaklapokban.

Utal arra, hogy Magyarországon kevés a kőszén, de annál több a barnaszén. Előbbi csak a Bánátban, Domán vidékén, Sleiendorfban és Pécs körül lett konstátálva. Utóbbi sok helyütt található, nevezetesen Esztergomban, a Zsilvölgyben, Egrevölgyön, Handlován, stb.

Pontos geológiai felvételek hiányának ugyan de nem szenved kétséget, hogy az ország gazdasága barnaszénben nagy, író szerint aknázva lett: 1000 tonnákban

	Kőszén:	Barnaszén:
1903	1233	5272
1904	1155	5519
1905	1088	6089
1906	1239	6365
1907	1274	6491
1908	1210	7151
1909	1362	7658

Átlag tehát hatszor akkora a barna- mint a kőszéntermelés.

Be- és kivétel a barnaszénben egyensúlyban áll, kőszénben és kokszban 1909-ben a behozatal 3 millió tonna volt, ami már tekintetbe jövő mennyiség.

Vasércekben Szepes és Gömör megyék dominálnak. A kivétel nagy. Második helyen áll Erdély főleg Hunyad megye, ezt követi a Bánág, Anina és Stejerdorf. Ezen telepek zöme a cs. kir. osztrák-magyar államvasút társaság tulajdonát képezik. Említésre méltó még Horvátország is, más bányák nem számolnak. Stockholm 1908 geológiai kongressusa szerint Magyarország vasérc kincse 31.1 millió tonna, ami 13.1 millió tonna tiszta vasnak felel meg. Valószínűségi számítások szerint a további készlet 78.9 millió tonna vasérc, a mi 34.1 millió

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása
KRAYER E. és TARSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára

Főraktár és iroda: =
V., Váci-ut 34.
„Kraye festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggonygyárak, Budapest főváros szállítója.

(B/2139/746/52/II)

tonna tiszta vasat jelent. 2 millió tonna évi fogyasztás mellett a készlet még 103 esztendőre futja. E 2 millióból évente 790,000 t. megy, német és osztrák Sziléziába. Magyarországnak e tényezővel számolni kell. Miután a fogyasztás évről-évre 50,000 tonnával nő, a fent kimutatott készlet már csak 37 évre volna elég. Meglepő adatok, kiáltja fel Offergeld, meglepő, mert ezek szerint Magyarország nincs arra hivatva, hogy a világgazdaságban számba jövő szerepet játszhasson.

E sorok írója ismételtén utalt a tarthatatlan helyzetre. Ideje volna már, hogy kormány vasérc kiviteli tilalmat adjon.

Felrobbant dinamit. Tudósítónk jelenti Szer-tusz Pál köfajtő-mester az élesdi kőbányában aknát készített, melybe dinamitot helyezett el. A dinamit idő előtt robbant fel és egy kődarabot oly erővel röpített Szer-tusz mellének, hogy azt teljesen átfűrte: úgy, hogy a kő a szerencsétlen embe hátán jött ki. Haldokolva szállították a kórházba.

Baleset. Tudósítónk jelenti, hogy vashegyi bányában Csizy István bányászra munkaközben nagy mennyiségű föld szakadt, mely agyonnyomta. Csizyt holtan huzzák ki a földomladék alól. A szigorú vizsgálatot megindították, hogy terhel-e valakit a szerencsétlenségért.

Az Otto Schwade & Co. erfurti cég magyarországi képviselőtét dr. Treichlinger és Jakab mérnöki iroda vette át (Budapest, VI., 223, Költvjs-u. 21.)

Meggyilkolt bányaigazgató. A csechobai vasművek *Bojenski* nevű igazgatóját sétalovaglás-on orvul felölték, vejét pedig, aki vele volt, súlyosan megsebesítették. A csendőrség a gyilkossággal a Podolsky-fivéreket gyanúsítja, a kik szibériai száműzetésükből nemrég tértek haz. Letartóztatták őket és a vizsgálat ki fogja deríteni, hogy e gyilkosság mögött nem-e valami politikai ok is van.

A szénkonjunktúra Magyarországon. A nemrégiben lezárt első félévi kimutatások szerint a magyar szénbányák első félévi termelése mintegy nyolc millió méterházasával multa felül az előző félév termelését. A most lefolyt félév alatt munkásviszályok nem hátráltatták az üzemet és az utolsó évek

nagyszabású, produktív beruházásai is teljes mértékben érvényesültek és nagyobb megtakarításokat eredményeztek. Az egyes bányák kitermelései az alkalmazott munkaerők számához viszonyítva is emelkedtek. A termelt szén elhelyezése könnyű szerrel ment végbe, noha a fővárosi építkezési tevékenység a nagy pénzszűke miatt lényegesen meggyöngyült. A második félév kilátásai szintén meglehetősen kedvezők. Az államvasutak szénszükséglete állandóan a legmagasabb színvonalon mozog. Tekintettel pedig a kedvező aratási kiátásokra, bizvást remélhető, hogy mind a mezőgazdaság, mind pedig az ipar továbbra is erősen foglalkoztatni fogja a haszónbányákat.

Rektorválasztás. A m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanácsa I. hó 23-án tartotta meg rektorválasztó ülését. Rektorrá a következő két év tartam *Dr. Barlai Béla* főisk. r. tanárt a vaskohászati szakosztály főnököt választották meg.

Bányaelevonások. Az iglói bányakapitányság felszólította a Staupenberg *Molnár* bányatársaság birtokosait, hogy több év óta üzemen kívül levő bányáját 90 nap alatt üzembe helyezze, válasszon igazgatót, igazolja a folytonos elhanyagolást, mert ellenkező esetben az általános bánya-törvény vonatkozó szakaszai értelmében pénzbírsággal és a bányajog elvonásával fog büntettetni.

Hasonló sorsra jutott ugyanígy a még 1840-ben 459-683. szám alatt adományozott András nevű bánya, amely szintén éveken keresztül volt üzemen kívül. A bányakapitányság ezt a bányatársaságot is a fentiből hasonlóan felszólította az üzem megkezdésére. Teljes mértékben helyeseljük a bányakapitányság intenciót ebben az irányban, mert a kisebb, akárhányszor rosszul, nem szakszerűen vezetett, hiányosan felszerelt és csak így immel-ámmal működő bányácskákat melyek egészséges, nagyüzemi bányászatnak valóságos misériái csak ilyen energikus állami beavatkozással lehet a nagyüzemi bányászatnak tudni.

A vulkáni kőszénbányák. A Magyar Általános Kőszénbánya Társaság opciót szerzett Sággy Kálmán pozsonyi főerdőtanácsos zsilvölgyi zártkutatómányaiba. A zártkutatómányok közvetlenül a salgótarjáni bánya szomszédságában, Vulkán község „Gyalu Bábí” nevű határában van. A társaság most több helyen próba-furásokat végeztet. Az eddig

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴
 Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
 Kenőolajok, tisztítógyapot, gépsziják. Robbanáimentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

SZIVATTYUKAT ÉS

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyúkban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/10/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

mezállapított szénkvantum cca 80 millió métermáza. A telepről egy tizkilóméteres sodronypályával viszik a szenet az államvasutak Merisor állomására és így kikerülhet a távoli vulkán-petrozsényi vicinális igénybevétele.

A Magyar Vegyipari Gépgyár Részvénytársaság (ezelőtt Reichel és Heiszler) igazgatósága Scheibler Edét, a Hazai Gépgyár Részvénytársaság eddigi cégvezető-főmérnökét műszaki igazgatóvá nevezte ki.

Zongoratulajdonosok figyelmébe. Iapos javítások legjobban és legolcsóbban a nyári hónapok alatt eszközöltetnek. Ezeknek elsőrangú szakavatott vezetés alatt való felállításán megbízható kivitelét mérésenkelt árak mellett vállalja el a *Musica Zongora és Hangszerkei eszketéni R.-T.* VII., Erzsébet-körút 51. l. em.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Kohlenindustrie Ungarns. Die mächtige industrielle Entwicklung Ungarns ist in erster Linie auf die Tätigkeit der Kohlenbergwerke zurückzuführen, da diese, wie überall, den Grundstock für die Lebensfähigkeit der meisten anderen Industriezweige bilden. Im Jahre 1867 betrug die Kohlenförderung in Ungarn kaum 3 Millionen Doppelzentner und entwickelte sich langsam aber stetig auf 50 Millionen Doppelzentner im Jahre 1900. Von diesem Zeitpunkte an ist ein mächtiges, rasches Anwachsen der Kohlenproduktion zu verzeichnen, da die Nachfrage bedeutend stieg und es gelang, das Interesse des Grosskapitals für diesen Industriezweig zu wecken. Sofort ging man daran, die noch sehr primitiv eingerichteten Bergwerke weiter auszubauen und technisch modern einzurichten, um eine rationelle Arbeitsweise und höhere Leistungsfähigkeit zu erzielen. Mit rastlosem Eifer wurde gearbeitet und es gelang in der kurzen Zeitspanne von 11 Jahren die Jahresproduktion auf das doppelte Quantum: 100 Millionen Doppelzentner zu bringen. Hand in Hand damit ging der Aufschwung der ungarischen Eisen- und Maschinenindustrie. Erst ist wol richtig, dass eine nur 100 Millionen Doppelzentner betragende Jahresproduktion im Vergleich zu der Kohlenherzeugung an-

derer Länder nicht sehr ins Gewicht fällt. Wenn man aber die Kürze der letzten Aufschwungsperiode sowie den Umstand, dass die gemachten Investitionen erst jetzt anfangen, Früchte zu tragen, in Berücksichtigung zieht, dürfen wir mit Zuversicht der Zukunft der ungarischen Kohlenindustrie entgegensehen. Der Kohlenkonsum Ungarns stieg von 70 Millionen Doppelzentner, im Jahre 1902, auf 125 Millionen Doppelzentner im Jahre 1911, was in nicht ganz 10 Jahren ein Plus von 75 Prozent ausmacht. Der Bedarf der ungarischen Staatsbahnen an Kohle steigt jährlich um 2—3 Millionen Doppelzentner und beträgt gegenwärtig 35 Millionen Doppelzentner, indes wird die Erhöhung des Verbrauches eine weit bedeutendere sein, wenn die Staatsbahnen ihre Betriebsmittel in ein dem jäh wachsenden Verkehr angemessenes Verhältniss gebracht haben werden. Kohle ist in unserem Lande genug vorhanden. Um die Metropole Ungarns, gleichzeitig die Hauptverbrauchsstelle der Industriekohle, sind drei mächtige Kohlenbecken gruppiert: das zu den ältesten Kohlenlagern des Landes zählende Becken im Neograder Komitat, die vorzüglich ausgestatteten, erstklassige Glanzkohle liefernden reichen Lager bei Totis und das ebenfalls in der Nähe der Hauptstadt gelegene, ebenfalls sehr gute coazine Braunkohle produzierende Graner Becken. Im Lande fehlt es aber auch nicht an hoch-

Életpályát keres.

Erőteljes természetű, 19 éves, 6 gimnáziumot végzett ember; beszél és ír magyarul, németül, szerbül, illetőleg horvát nyelven. Jelenleg áll bányavállalatnál lami szolgálatban, **állást keres** vagy kohóműnél. Kifogástalan tisztességű, jellemes, pontos, megbízható, jó családból való, komoly ember; nőtlen, erélyes és munkabíró. Legalkalmasabb raktárnoki, ellonóri, felügyelői, vagy más ilyenféle állásra. Szíves ajánlatokat „A BÁNYA” kiadóhivatalába kér „ÉLETPÁLYA” jelige alatt.

Okleveles gépészmérnök,

aki 3 havi

mélyfurási gyakorlattal

bir, állást keres, amelyet azonnal elfoglal.

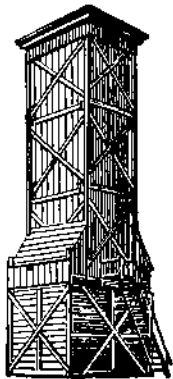
Cím a kiadóhivatalban. (273/30)

Ércfeldolgozás.

Huboldt Maschinenbau Anstalt cég Kalk-ban „Lököszer” című, 35825 számú magyar szabadalmát eladni, illetve gyártási engedélyt adni óhajt. Felvilágosítást adnak:

Neufeld Ármin és Fenyő Henrik hiteles szabadalmi ügyvivők

Budapest, VIII. József-körút 8. szám.

(1299/758/50/IV.)

OVERHOFF GYULA

műszaki iroda

Budapest, VIII., Lujza-utca 6/c. sz. ☼ Wien, IX/2., Wiederhofergasse 7.

Szűrő-te'epék magyar-osztrák szabadalom Reinert, 1908 január 1-ig kivittünk: 3500 telepelt 30.000 m³ teljesítménnyel, köztük egyesek 0,2 m³-től 800 m³-ig óránként.

Hűtő-tornyok Overhoff-Cohautti szabadalma szerint.

TELEFON 101-72. Víz tisztító-telepek magyar-osztr.

szab. Reinert, tisztítás minden ipari célra: kazántáptálás. — Berlyt eljárdás; vas-és olajfeldolgozás.

A 38563. számú magyar szabadalom szűrőmosásról engedély útján értékesítendő.

Felső és alsó vízűtők. Gőzoltálatlanítók. Macdonald szabadalma szerint.

wärtiger, speziellen Bedürfnissen der Industrie entsprechender Kohle. Die Lyas-Produkte der jenseits der Donau gelegenen Werke der Donau-Dampfschiffahrtsgesellschaft und die Kohle des Zsilthaler Beckens, dessen konstatiertes Kohlenreichtum die Höhe von mehreren zehntausend Millionen Meterzentner erreicht, können die Konkurrenz mit den hochwertigen, nach Ungarn importierten ausländischen Kohlen mit Erfolg aufnehmen. Schade, dass das letzterwähnte Kohlenbecken weit von den Verbrauchszentren gelegen ist und die Leistungsfähigkeit der dahinführenden Eisenbahnlinsen bereits auf das äusserste Mass angespannt ist; doch hat das ungarische Handelsministerium die hohe Wichtigkeit dieses Reservoirs an erstklassigen Heitzmitteln für die industrielle Entwicklung des Landes bereits erkannt und den Ausbau des zweiten Geleises dieser Linien in die Reihe der aktuellen, allerdingst durchzuführenden Aufgaben aufgenommen und wird auch gewiss nicht zögern, solche tarifliche Begünstigungen ins Leben zu rufen, die geeignet sein werden, die Grenzen des Absatzrayons dieser Werke um ein Beträchtliches zu erweitern. Eine wichtige Rolle bei Deckung des sich fortwährend vermehrenden Verbrauches wird auch dem Ende dieses Jahres zu eröffnenden neuen Handlovaer Kohlenwerke zufallen, welches zur Exploitation eines der reichsten Kohlenlager Ungarns errichtet wurde, dessen Produkte — was den Heizeffekt anbelangt — den Durchschnitt der übrigen ungarischen Braunkohlen bedeutend übertreffen.

Die Ausbreitung der ungarischen Maschinenindustrie, der Verbrauch der im Vorjahre in Betrieb gesetzten drei, sowie der im Bau befindlichen weiteren fünf bis sechs Zuckerfabriken, die günstige

Lage der Eisenindustrie, die höheren Ansprüche der Bauindustrie sowie lebhaftere Tätigkeit in anderen Industriezweigen bedeuten allesamt erhöhte Ansprüche an die ungarische Kohlenindustrie. Auch ein beträchtlicher Teil des im Vorjahre 32 Millionen Meterzent-

**KAISER & Co.
CASSEL**

Levélcim: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos-függőpályák, siklók, láncpályák, szállítóberendezések.

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére

KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2

(3273/765/52)

Weltol A jelenkor legjobb
hajtósíj-olaja.

törv. védve.

Tartóssá és simulékonnyá tesz mindenfajta hajtósíjat, a vonóerőt növeli.

Nagy megakartás üzem közben! Kapható jobb technikai üzletekben.

Egyetlen gyár Franz Schülke, Hamburg. 19.

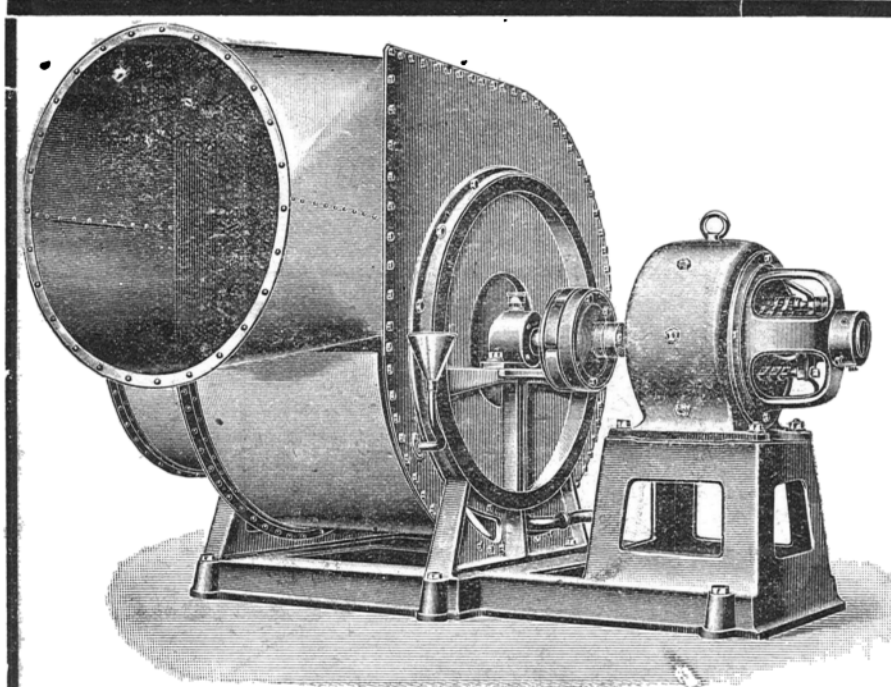
(N-6 231)

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.

KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitelő R.-T.-nél
BUDAPEST. TELEFON 162-84

Léghűtő és ventilációs berendezések

a legököltelesebb rendszer szerint,

hengerművek, üveghuták, fonódák stb. számára ::

Német biroda'ni és külföldi szabadalmak.

Gépházák, varrógép-, kerékpár- és automobil-gyárak fényező helyiségei, ásványolaj-raffinálók, zink és más kohászati üzemek izzasztókamrái számára

A jelenkor legjobb és leghatásosabb ventilációs berendezése.

Modern és hatásos portalanító berendezés.

Az Oberschlesische Eisenbahn-Bedarfs-Actien-Gesellschaft Friedenschütte így nyilatkozik:

„E hó 5-ről kélt szives kérészközlésére készséggel tudatjuk, hogy mi az Öntől a finom bádog hengerlömű számára szállított ventilációs- és hűsítőteppel nagyon megvagyunk elégedve, miután a telep egyszerű és jó.

Az acélművek kezelősége.

Ventilációs berendezések modern, elsőrangú speciális gyára. ::

Maschinenfabrik OSCAR SIGHTIG & Co., KARLSRUHE (Baden)

ner betragenen Imports wird mit der Zeit der ungarischen Kohle gewonnen werden können, sowie auch die Erhöhung des zwar nicht bedeutenden Exports ungarischer Kohle nicht zu den Unmöglichkeiten gehört. Die Kohlenwerke Ungarns sind im Vollbewusstsein der ihrer harrenden Aufgaben. Die in den letzten drei bis vier Jahren durchgeführten Investitionen, heute schon bis zum Effekt gediehen, tragen bereits zur wesentlichen Erhöhung der Erzeugungslähigkeit der Werke bei, die im Bewusstsein dessen, dass die Investitionen erst nach drei bis vier Jahren den damit verfolgten Zweck, die Erhöhung der Erzeugung, erreichen, in ihren Investitionen keine Pause eintreten lassen, sondern durch Ausgestaltung ihrer Einrichtungen, die erhöhte Entwicklung der Zukunft vorbereiten.

Gerüchte über einen Trust österreichischer Lokomotivfabriken. In der letzten Zeit waren Gerüchte verbreitet, wonach sich die Bildung eines Trusts aus mehreren Lokomotivfabriken, jenen der Staatsbahnen, der Südbahn und der Sigl'schen Fabrik in Wiener-Neustadt. Hier auf wollte man insbesondere die auffallend regen Käufe in Sigl-Aktion zurückführen, die eine Avance von K 40 erzielten. Indes werden die Gerüchte bezüglich einer Fusionierung vorgenannter Fabriken auf das entschiedenste in Abreden gestellt. Ebenso wenig bestätigt sich eine andere Version, wonach es sich bei den Käufen von Sigl-Aktion um einen sich vorbereitenden Kampf um die Majorität handeln soll. Eher erscheint die Annahme zutreffend, dass, nachdem einige Zeit über einen geringeren Beschäftigungsgrad der Sigl'schen Lokomotivfabrik Ausstreuungen Verbreitung gefunden haben, die von Abgeben begleitet waren, nunmehr Deckungen sich als notwendig erweisen.

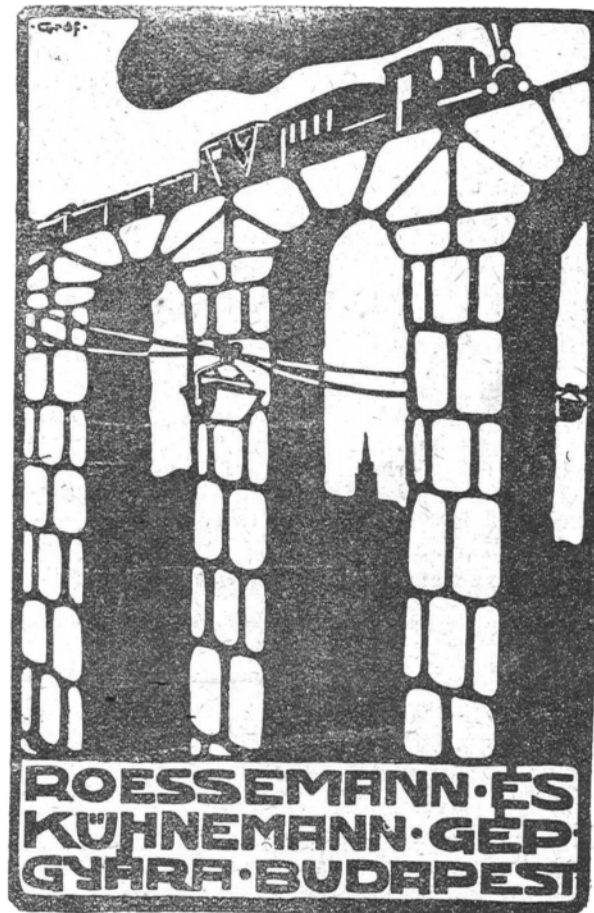
Galizische Karpathen-Petroleumgesellschaft. Obschon das Geschäftsjahr 1910-11 mit einem Verluste von 1,1 Millionen Kronen schloss, konnte im abgelaufenen Jahre 1911-12 ein Reingewinn erzielt werden, der nicht nur den Begleich des Verlustsaldos, sondern auch die Verteilung einer Dividende gestattet, deren Ausmass noch festzustellen ist. Die Rohölproduktion hat sich auf der Höhe des Vorjahres gehalten, doch war die Preiskonstellation besser. Das gleiche gilt vom Raffinadegeschäft, das im Vorjahre den Verlust herbeiführte, jetzt aber günstige Aussichten bietet. Die „Apollo“-Mineralölraffinerie-Gesellschaft, deren Aktien zum grössten Teile im Besitze der Galizischen Karpathen-

Petroleumgesellschaft sind, brachte für das Jahr 1911-12 eine Dividende von 7% — K 14 zur Verteilung.

✕ SZERKESZTŐI ÜZENET. ✕

S. M. Nagyváradi A kért könyvet nagy utánjárás után megszereztük és azt a „Pallas“ nyomva utóvétel címező elküldött. A könyv címe: A hazai szénbányák vegyi analízise, szerzője: Grittner Albert. Ára kötve 6 korona.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

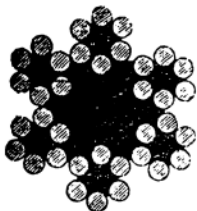

Wolff Paula

üzletvezető Zwickau-ban „Bányalámpás“ című, 42149. számú magyar szabadalmát eladni illetve gyártási engedélyt adni óhajt. Felvilágosítást adnak:

Neufeld Ármin és Fenyő Henrik hites szabadalmi ügyvivők

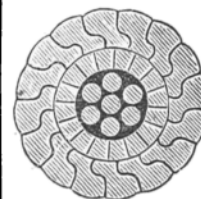
Budapest, VIII. József-körút 8. szám.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. ⚡ Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)